

A TÜKRÖKÖN TÚL

Lajtos Anna Emese

Nyíregyházi Főiskola Vizuális Kultúra Intézet

Képi ábrázolás II.

Szabó Attila Sándor DLA, főiskolai docens

Foucault, francia filozófus szerint a tükrökön túl utópia és heterotópia kapcsolódik össze a tükörjelenség által. A tükör síkjának átlépésével egy valós tér nélküli hely képződik, ami visszahat a valóságban elfoglalt helyemre, hiszen önmagam felé közelítve újraértelmezésre, önmegismerésre ad lehetőséget.

Képeimnek ez adja a központi témáját, amin keresztül olyan virtuális valóság vizuális megjelenítése volt a célom, mely nehezen megfogható, értelmezhető, titokzatossága miatt, ugyanakkor a művészetek állandó témáját képi. A tükör előtti női alakok megjelenítése már Tiziano, Rubens és Velazquez kedvelt témái között is szerepelt, nő és tükör kapcsolata, illetve ezen keresztül önmagához való viszonya inspirált a képeim elkészítésében. A tükör általában, mint a szépség megmutatója jelenik meg, így vált a nőiség egyik szimbólumává, illetve az önimádat, hiúság egyik jelképévé is. A képzőművészetben találkozhatunk ettől eltérő tükörértelmezésekkel is, például Magritte képein, melyeken szürreális képeket mutató „hazug tükröket” ábrázol.

A tükör, mint mágikus tárgy, az emberek életének kezdetek óta fontos részét képezte, a tükörjelenség értelmezéséhez számos babona, mítosz, hiedelem kapcsolódik. A tükör jóslás és varázslás eszköze, átjáró földöntúli világok felé. Az ókorban a lelket jelképezte, a görög mitológia szerint Héra egy tükör segítségével ejtette csapdába Dionüszosz lelkét, Narkisszosz pedig a saját tükörképébe szeretett bele.

A sorozat megszületésében két fontos személyes tényező játszott szerepet. Elsőként az a vonzalom, mely már korábbi munkáim során is megjelent és a valós világunkon kívüli, illetve ezzel párhuzamosan, bennünk létező világok képi megformálására irányul. Másik fontos személyes motivációm, a képeken szereplő tükrökhöz való kötődésem, ami több mint száz éve öröklődik a családom női tagjai között, dédnagymamám halála után pedig én lettem a tulajdonosa.

Számomra a családi mitológia kapcsán vált a téma igazán érdekessé, elgondolkodtatott a tény, hogy ez a tárgy az elmúlt évek során, függetlenül történelmi kortól, földrajzi helytől, emberi élethelyzetektől, őseim hétköznapijainak ugyan úgy fontos szereplője volt, ahogy ma az én életemnek.

A tükör az önértelmezésnek, önmegismerésnek fontos szimbóluma, eszköze, ezáltal egy nagyon intim tartalmat hordoz. Képeimen célom volt ennek az intimitásnak a megragadása, a képzőművészetben számtalanszor megformált tükör előtti nő alakjának a másik oldalról való megmutatása. Ezáltal a tükörkép, a valós test és valós környezet kizárásával önálló testet, érzéseket kap, arra a belső világra koncentrálni, mely minden nő sajátja, amikor a tükörbe néz. Az egyben valós és abszolút irreális kép, mely a tükör mögötti hely nélküli helyen egy test nélküli test által képződik nehezen megfogható, vizualizálása ezért jelentett különös kihívást számomra.

Képeimen a tükörkép hátulról való ábrázolása által megnyílik a tükör síkján túli világ, ezzel olyan hatást keltve, mintha valaki más örökítette volna meg a pillanatokat. Ez számomra a tükör mágikus erejéhez kapcsolódik, hiszen ha átjáróként értelmezzük, feltételezzük a tükrökön túli transzcendens világ létezését.

A tárgyhoz való erős személyes kötődés miatt fontosnak érzem, hogy képeim modellje és alkotója is vagyok egyben. Saját testemet használva próbáltam a tükörképet megjeleníteni olyan formában, hogy általános, örök érvényű érzéseket ragadjon meg.

Az öltözékek stílusának kiválasztásakor az volt a célom, hogy a képeken olyan klasszikus női ruhadarabok, mint a blúz vagy a mider, illetve olyan anyagok jelenjenek meg, amik kortól függetlenül a nőiesség szimbólumai voltak, finomságuk és könnyedségük által pedig egy visszafogott intim hangulatot kölcsönöznek a képeknek. Ezért választottam visszafogott színű csipke, selyem szatén anyagú ruhadarabokat.

Sorozatom 4 képén, 4 hangulat megjelenítése volt a célom, kiragadott mozdulatok, pillanatok által, előhozni vizuálisan nehezen megjeleníthető érzéseket.

A 4 képen ugyanaz a nő szerepel, ezzel megmutatva a női lélek színességét, megjelenítve a szerény, visszafogott, megtört vagy akár a magabiztos és csábító nő egy „arcát”.

A fotográfia eszközét használtam, mivel a valóság képi ábrázolásának ez a leghitelesebb módja, így ez által külön izgalmat jelent számomra egy virtuális valóság megalkotása és bemutatása, illetve önmagunk fotózása közben maga a fényképezőgép is egyfajta tükör szerepet tölt be.

Képeim digitális fotók, melyeken a tükör lebegését számítógépes utómunka által oldottam meg, ezzel is erősítve a szürreális hatást. A 40x60 cm méretű nyomatok egymás mellett elhelyezve egyfajta kronológiai sorrendet is mutathatnak, történeteket mesélhetnek el.